

Opis źródła:

Kampania smoleńska 1633-1634 była kluczowym epizodem wojny smoleńskiej między Rzeczpospolitą Obojga Narodów a Carstwem Rosyjskim. W 1632 roku, korzystając z trudnej sytuacji wewnętrznej w Polsce po śmierci króla Zygmunta III Wazy, Rosjanie pod wodzą Michaiła Szeina rozpoczęli oblężenie Smoleńska, strategicznie ważnego miasta na pograniczu. Oblężenie trwało od października 1632 do października 1633 roku. W międzyczasie na tron polski wstąpił Władysław IV Waza, który zorganizował odsiecz dla oblężonego miasta. Fragment pamiętnika Albrechta Radziwiłła opisuje kluczowy dla tej kampanii dzień.

Miejsce wydania:

Poznań

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

PAN Biblioteka Kórnicka

<https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/121317/edition/134073/content>

Tekst źródła:

Przybył tego 20 dzień lutego [1634], sromotny nieprzyjacielowi, naszym zaś wielce chwalebny i pamiętny, którego Sehin wszystkimi swoimi pod nogi królewskie upadł. Trzydzieści chorągwi o ziemię rzucono. Wszyscy ku ziemi się nachylając, królowi się kłaniali. Król zwycięzca na koniu, siedząc z obu stron senatem i żołnierzem otoczony. Odbierał poddaństwo. Około południa porządkiem poczęło wychodzić wojsko; szereg aż ku wieczorowi ledwo się zakończył. Kilka chorągwi naszych dla bezpieczeństwa, przydano 9 tysiącom Moskwy. O dziwna Opatrzności! Nieprzyjaciele w dwójnasób od naszych liczniejsi, małej garstce naszych i to pracami strudzonych, głodem zmorzonych, karki swoje naginali

Następującego dnia była rewizja szańców i amunicji, z których wzięto jest dziwnej wielkości dział 15, innych mniejszych na 50; i dalej prochów, żywności niezmierna liczba. Powiadają, że król do znaczniejszych niektórych Moskalów te słowa powiedział: na co szukać większych cudów, azali to nie za cud ma być poczytano, że król polski we 3.000 obległ 20.000 i ich do poddania przymusił? Z dział wziętych król na tryumf i na dziękczynienie Panu Bogu za takie dzieło prawicy jego, bić kazał; co też i z wałów smoleńskich uczyniono. A do tego król ślubem się obowiązywał dać lampę srebrną tysiąc złotych kosztującą do kościoła ojców Dominikanów w Smoleńsku, i tamże unia na zawsze konserwować, gdzie schizma wiarołomna pyszne karki nachylać musiała. Wnet ta nowina po królestwie rozniesiona, wszystkich radością, kościoły dziękczynieniem Panu Bogu napelniła.

Kroi bawił się w Smoleńsku aż do końca tego miesiąca miewając częste konfereneye i radę, coby miał dalej czynić. Ale że minie przysłano stamtąd dyaryusza, kontentować nie musze tem, com z podania ustnego słyszał.

Pytania do źródła.

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. Kto był królem Polski w czasie opisanych wydarzeń? Jakie miały miejsce jego działania w opisywanym zdobyciu?
2. Jakie taktyki wojskowe zostały zastosowane przez żołnierzy polskich, aby pokonać liczniejszego przeciwnika? Jakie czynniki mogły przyczynić się do ich zwycięstwa?
3. Jakie znaczenie miała rewizja szańców i amunicji dla dalszych działań wojskowych? Co można wywnioskować z opisanej ilości zdobytej amunicji?

4. Jak zwycięstwo w bitwie wpłynęło na morale?
5. Jaką rolę odgrywa religia w opisywanych wydarzeniach? W jaki sposób król zamierzał podziękować Bogu za zwycięstwo?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. W jakim kontekście historycznym rozgrywają się opisywane wydarzenia? Jakie są główne wątki konfliktu dotyczącego oblężenia Smoleńska?
2. Kto jest główną postacią opisaną w tekście i jaką rolę odegrał w kontekście zwycięstwa nad Moskwą?
3. Jak narracja odzwierciedla ówczesne podejście do wojny i religii?
4. Jakie cele strategiczne miała Rzeczpospolita w czasie kampanii smoleńskiej?

Literatura pomocnicza:

Studia z dziejów stosunków Rzeczypospolitej z Państwem Moskiewskim w XVI–XVII wieku, red. M. Nagielski, K. Bobiatyński, P. Gawron, Zabrze–Tarnowskie Góry 2013.

Słowniczek pojęć:

Albrecht Stanisław Radziwiłł (1593-1656) był polskim magnatem, politykiem i wojskowym z rodu Radziwiłłów, jednej z najpotężniejszych rodzin szlacheckich w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Pełnił wiele ważnych funkcji, w tym kanclerza wielkiego litewskiego. Znany był z lojalności wobec króla i działań na rzecz umocnienia pozycji Rzeczypospolitej. Brał aktywny udział w życiu politycznym i wojskowym kraju, wspierając działania przeciwko najazdom tatarskim i powstaniu Chmielnickiego. Jego działalność miała istotny wpływ na politykę litewską i całą Rzeczpospolitą w okresie XVII wieku.

Michaił Borysowicz Szejn (ok. 1585-1634) był rosyjskim dowódcą wojskowym, znanym z udziału w wojnę polsko-rosyjską (1609-1618) oraz wojnie smoleńskiej (1632-1634). W czasie wojny polsko-rosyjskiej brał udział w obronie Smoleńska przed wojskami polskimi w latach 1609-1611. Jako jeden z głównych dowódców wojny smoleńskiej, dowodził oblężeniem Smoleńska w latach 1632-1633, które zakończyło się niepowodzeniem i kapitulacją jego wojsk. Po klęsce został uwięziony i stracony na rozkaz cara Michała I Romanowa.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis